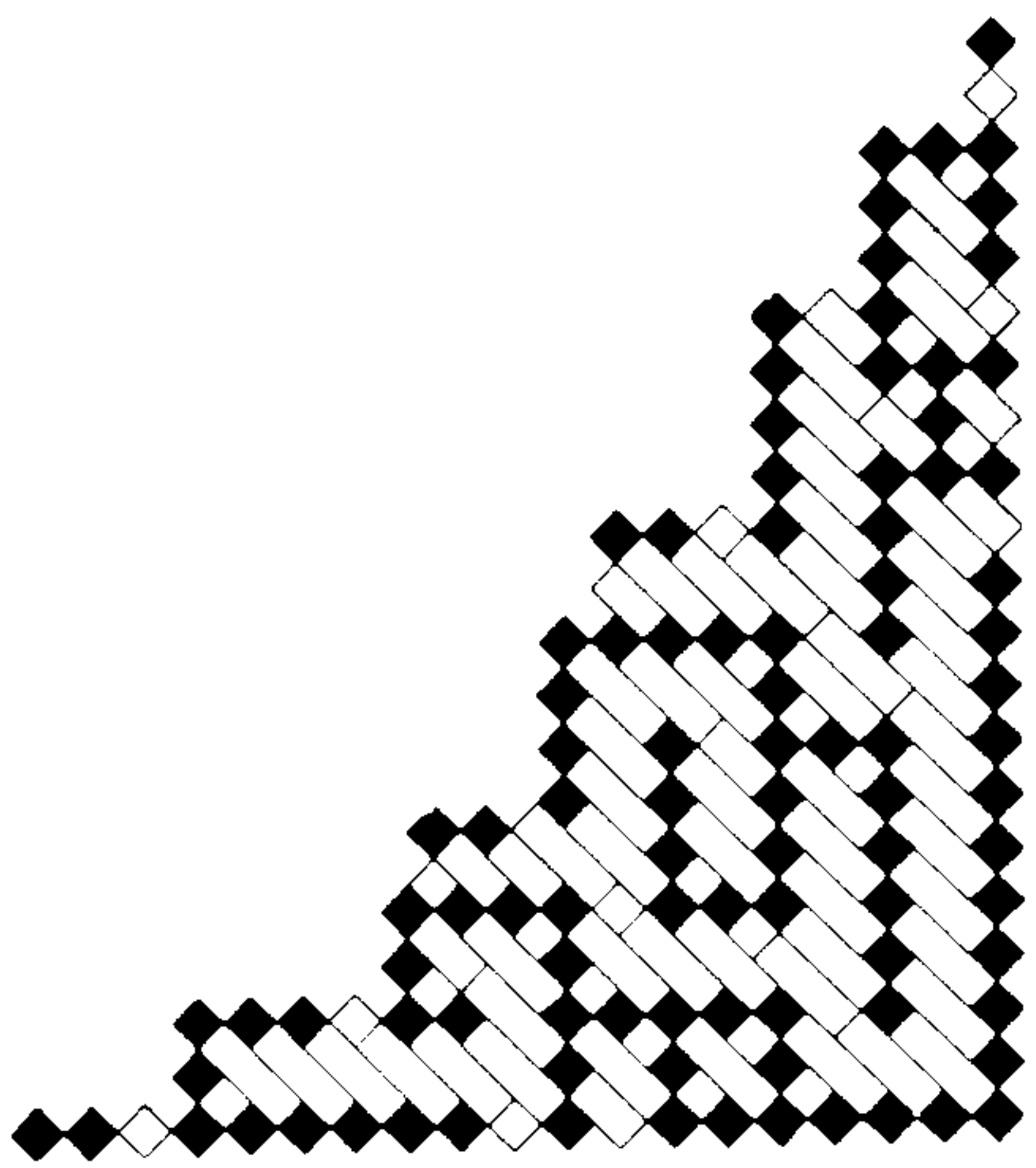

จากท่านเชอikh ซัยบะฮ์ กาล่าว่า :

ข้าพเจ้าได้เขียนท่านรซูลุลลอฮ์(ศ) มีวณะว่า

“ฉันคือมุฮัมมัด บินอับดุลลอฮ์ บินอับดุลมุฏฏอลิบ
 บินฮาซิม บินอับตีมะนาฟ บินกุศัยบ บินกิลาบ
 บินมรเราะฮ์ บินกะอับ บินสุัยบ บินฆอสิบ บินฟะฮริ
 บินมาสิท มินญัรริ บินทิมานะฮ์ บินศุัยมะฮ์ บินมุฏฏริกะฮ์
 บินฮิลยาซ บินมุฏฏริ บินนิซาร บินมุฮิต บินฮัตมาน บินฮิต
 บินชะกัต บินฮัส-ฮะมีชะฮ์ บินญุซัยบ บินญับล บินชะมีส
 บินกีฮยการ บินฮิชมาฮ์(ฮ) บินฮิบรชฮิม(ฮ) บินฮาริศ
 บินนาฮูร บินฮัษวะฮ์ บินฮัรซุซ บินฟาสิม บินฮาบิร
 (นบีฮุค) บินฮานีฮ์ บินฮัรฟัคฮิต บินฮาม บินญุฮ์(ฮ)
 บินฮัมม บินมิฮารังสิท บินฮัตญูญ(นบีฮิกริซ) บินฮัรศ
 บินกีฮยนาน บินชะญุฮ์ บินฮัยษ บินฮากัม(ฮ)

(กันซุลอุมมาล เล่ม 6 หน้า 300)

รัศมีแห่งทางนำ :

ท่านศาสดาแห่งอิสลาม(ศ)

อายะตุลลอฮ์เชอญะฮ์อูฟร์ ศุบฮานี

ประวัติศาสตร์

มีการเขียนและกล่าวถึงอัตชีวประวัติ
 ของท่านศาสดาแห่งอิสลาม(ศ)ผู้นำ
 ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของมนุษยชาติไว้อย่าง
 มากในตำรับตำราต่าง ๆ ถ้าเรานำตำราเหล่านั้น
 มารวมกัน คงจะมีจำนวนมากพอที่จะก่อตั้งหอ
 สมุดขึ้นได้ เราอาจกล่าวได้อย่างมั่นใจเลยว่า
 ไม่มีผู้ยิ่งใหญ่คนใดในโลกนี้ที่จะได้รับการกล่าว
 ถึงจากปลายปากกาของนักประวัติศาสตร์ นัก
 คตินักเขียนเท่ากับท่านศาสดามุฮัมมัด(ศ)

แต่ทว่า...มีหนังสืออยู่เป็นจำนวนมิใช่น้อยที่
 ปรากฏพบข้อบกพร่องอยู่ 2 ประเภท คือ

- (1) เป็นตำราที่รวบรวมขึ้นในลักษณะเขียน
 ถึงเหตุการณ์นั้น และอธิบายตัวบทของเหตุการณ์

ดังกล่าว โดยที่ไม่ได้มีการตรวจสอบค้นคว้า แสดงความคิดเห็น หรือตัดสินความถูกต้องของเหตุการณ์นั้นๆ แม้กระทั่ง การบรรยายถึงสาเหตุของเหตุการณ์นั้นและผลของมันในหน้าประวัติศาสตร์ก็ไม่ได้มีการกล่าวถึงกัน

(2) หรืออีกลักษณะหนึ่งก็มีการตรวจสอบและแสดงความคิดเห็นอย่างไว้จุดยืน และข้อเท็จจริง ปราศจากซึ่งหลักฐานและเหตุผลที่ชัดเจนถูกต้องเป็นไปในลักษณะที่เรียกว่า “นั่งเทียนเขียน” อีกทั้งมีการตัดสินปัญหาดังกล่าวโดยไม่ได้ทำการแยกให้เห็น ถึงข้อเท็จจริงที่มันเกิดขึ้นว่าเป็นเช่นไร ในที่สุดก็มอบ สิ่งนี้ให้กับผู้รักการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยบอกว่า “เป็นตำราที่ได้ค้นคว้าตรวจสอบและวิจัยแล้ว”

เป้าหมายของหนังสือประวัติศาสตร์นั้นไม่ใช่เพียงการเขียนประวัติศาสตร์ และบรรยายตัวบทเหตุการณ์นั้นๆ เท่านั้น แต่ประวัติศาสตร์คือการตรวจสอบเหตุการณ์ต่างๆ จากหลักฐานที่ชัดเจนถูกต้อง มั่นใจได้ และเป็นตัวแสดงให้เห็นสาเหตุและผลของ เหตุการณ์ดังกล่าว ประวัติศาสตร์คือขุมทรัพย์อันยิ่งใหญ่ที่สุด ซึ่งสืบทอดจากคนรุ่นก่อนและคนในยุคปัจจุบัน เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับ อัตชีวประวัติของนายแห่งมนุษยชาติได้รับการเรียบเรียงไว้น้อยมาก และเนื่องจากเพื่อรักษาสภาพเหตุการณ์ต่างๆ ไว้ นักประวัติศาสตร์อิสลามจึงไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นตรวจสอบเรื่องราวที่ได้เกิดขึ้น มาแล้ว

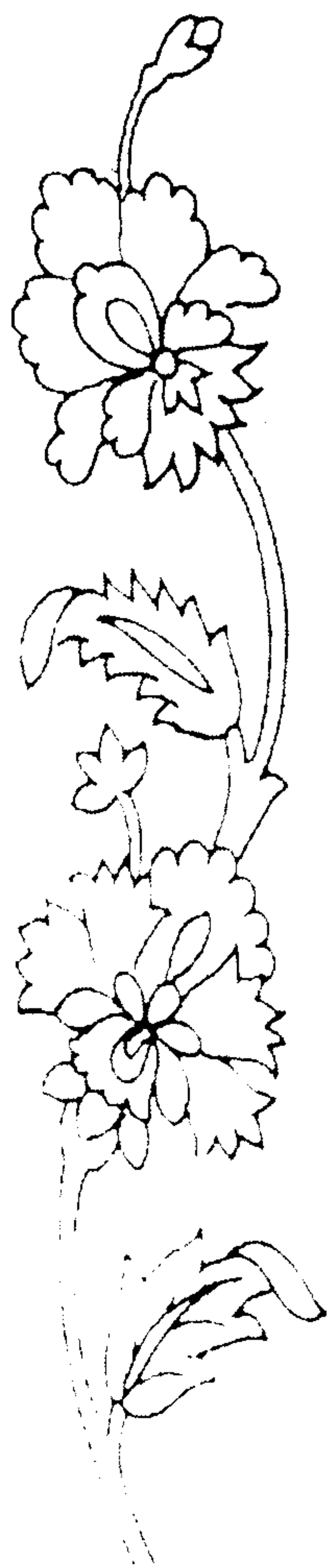
อันที่จริงแล้วการอ้างหลักการเช่นนี้ ไม่อาจอธิบายให้เห็นจริงได้ เพราะพวกเขาสามารถที่จะเขียนตำราขึ้นมา 2 ชนิดเพื่อรักษาเป้าหมายดังกล่าวไว้ได้ เล่มหนึ่งพูดถึงเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ล้วนๆ โดยหลีกเลี่ยงที่จะแสดงความคิดเห็น หรือตรวจสอบใดๆ ทั้งสิ้น อีกเล่มหนึ่งก็เขียนขึ้นมาในลักษณะของการตรวจสอบข้อเท็จจริง ค้นคว้าจากตำราที่น่าเชื่อถือได้ หรือไม่ก็ภายในเล่มเดียวกันนี้พูดถึงการตรวจสอบข้อเท็จจริงแยกไว้ต่างหากจากเหตุการณ์ที่ได้เกิดขึ้น มาแล้ว

(1) คาบสมุทรอาหรับ : อู่แห่งอารยธรรมอิสลาม

คาบสมุทรอาหรับเป็นคาบสมุทรที่ใหญ่คาบ

เป้าหมายของหนังสือประวัติศาสตร์นั้นไม่ใช่เพียงการเขียนประวัติศาสตร์และบรรยายตัวบทเหตุการณ์นั้นๆ เท่านั้น แต่ประวัติศาสตร์คือการตรวจสอบเหตุการณ์ต่างๆ จากหลักฐานที่ชัดเจนถูกต้อง มั่นใจได้

เป้าหมายของหนังสือประวัติศาสตร์นั้นไม่ใช่เพียงการเขียนประวัติศาสตร์ และบรรยายตัวบทเหตุการณ์นั้นๆ เท่านั้น แต่ประวัติศาสตร์คือการตรวจสอบเหตุการณ์ต่างๆ จากหลักฐานที่ชัดเจนถูกต้อง มั่นใจได้

สมุทรหนึ่ง ตั้งอยู่ในบริเวณเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ มีพื้นที่ประมาณ 3 ล้านตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 2 เท่าของพื้นที่ประเทศอิหร่าน 6 เท่าของประเทศฝรั่งเศส 10 เท่าของประเทศอิตาลี และ 80 เท่าของประเทศสวิสเซอร์แลนด์

ทิศเหนือจรดประเทศปาเลสไตน์(เป็นที่ตั้งของประเทศอิสราเอลที่แย่งชิงมาจากประชาชนปาเลสไตน์) และทะเลทรายซีเรีย ทิศตะวันออกจรดอ่าวเปอร์เซีย ทิศตะวันตกจรดทะเลแดง ทิศใต้จรด มหาสมุทรอินเดียและอ่าวโอมาน

ในสมัยก่อน คาบสมุทรอาหรับถูกแบ่งออกเป็น 3 ส่วนด้วยกันคือ

(1) ส่วนทางเหนือและตะวันตกเรียกว่า “ฮิญาซ”

(2) ส่วนกลางและตะวันออกเรียกว่า “ทะเลทรายอาหรับ”

(3) ส่วนทางใต้ เรียกว่า “เยเมน”

ส่วนกลางของคาบสมุทรอาหรับนั้นเป็นทะเลทรายขนาดใหญ่อากาศร้อนจัด ไม่สามารถอยู่อาศัยได้ จากการที่มีทะเลทรายอยู่เป็นจำนวนถึงหนึ่งในสามของพื้นที่นี้เองที่ทำให้เกิดผืนแผ่นดินที่ไม่มีน้ำ และต้นไม้ที่จะทำให้สิ่งมีชีวิตดำรงอยู่ได้ แต่มีแร่ธาตุที่สำคัญคือ ทอง เงิน ฯลฯ อยู่เป็นจำนวนมาก ทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีค่าที่สุดคือ น้ำมัน ศูนย์กลางอยู่ที่เมือง เดฮราน

เพื่อให้ท่านผู้อ่านได้ทราบถึงเรื่องราวทางภูมิศาสตร์ของคาบสมุทรอาหรับก่อนที่จะวิเคราะห์เจาะลึกเข้าไปในรายละเอียดอันสัมพันธ์โดยตรงกับชีวประวัติของท่านศาสดาแห่งอิสลาม(ศ) จึงขออธิบายเฉพาะในส่วนที่1 ส่วนสองส่วนที่เหลือนั้นท่านผู้อ่านสามารถหาดูได้จากตำราโดยทั่วไป

ฮิญาซ ซึ่งอยู่ในส่วนเหนือและตะวันตกของคาบสมุทรอาหรับ ครอบคลุมอาณาบริเวณตั้งแต่ปาเลสไตน์จรดแผ่นดินเยเมน ฮิญาซเป็นแผ่นดินที่เต็มไปด้วยภูเขาและท้องทะเลทรายที่การปลูกพืชไม่ค่อยจะได้ผลนัก

ในประวัติศาสตร์ ดินแดนแถบนี้มีชื่อเรียกกันติดปากมากกว่าบริเวณแถบอื่น แต่ก็เป็นที่เข้าใจว่าเป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงทางด้านศาสนานั้นเอง และทุกวันนี้อัล-กะอูบะฮฺที่เป็นกิบละฮฺของมวลมุสลิมก็ตั้งอยู่ในดินแดนแถบนี้

อาณาบริเวณที่อัล-กะอูบะฮ์ตั้งอยู่ที่นี่ หลายปีก่อนการมาของอิสลามเป็นบริเวณศักดิ์สิทธิ์ และให้เกียรติของกลุ่มชนชาวอาหรับและที่มีใช้อาหรับด้วยเหตุนี้เองที่การทำสงครามในอาณาบริเวณที่อัล-กะอูบะฮ์ ถือเป็นสิ่งที่ต้องห้าม จนกระทั่งมาถึงยุคอิสลามก็กำหนดให้อยู่ในเขตชะรอม(อันมีข้อห้ามอย่างเป็นทางการเฉพาะ)

เมืองที่สำคัญของดินแดนฮิญาซนี้คือ มัคกะฮ์ มะดีนะฮ์ และฏอฮิฟ

เมืองมัคกะฮ์ อัล-มูฮัซซอมะฮ์

เป็นเมืองที่สำคัญที่สุดเมืองหนึ่งของโลก มีประชากรมากที่สุดของดินแดนฮิญาซ อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลาง 300 เมตร

ประวัติเมืองมัคกะฮ์

เริ่มตั้งแต่สมัยของท่านนบีอิบรอฮีม(อ) ท่าน(อ)ได้นำลูกของท่านคือท่านนบิฮมาอิล(อ) และภรรยาของท่านคือท่านหญิงสะอ์ด มาอยู่ที่นี่ โดยมีความสัมพันธ์ติดต่อกับกลุ่มชนที่อาศัยอยู่รอบ ๆ บริเวณนั้น

ท่านนบีอิบรอฮีม(อ)ได้สร้างอัล-กะอูบะฮ์ ตามพระบัญชาของอัลลอฮ์(ช.บ.) ตามสายรายงานที่ถูกต้องกล่าวว่าท่าน(อ)เป็นผู้ซ่อมแซมอัล-กะอูบะฮ์ ซึ่งถือว่าเป็นเสมือนสิ่งเตือนใจให้รำลึกถึงท่านนบีนูฮ์(อ) จากบริเวณนี้เองที่ความเจริญของเมืองมัคกะฮ์ได้เริ่มต้นขึ้น

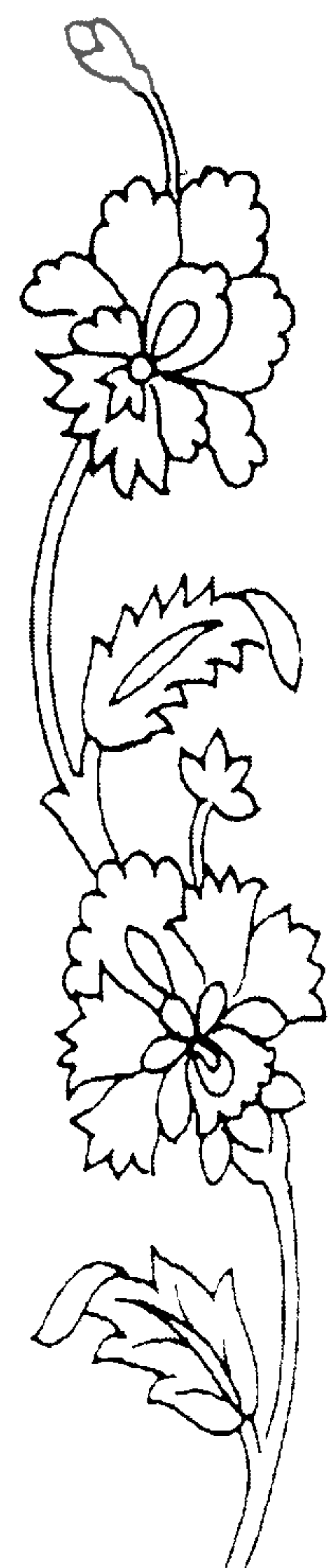
รอบเมืองมัคกะฮ์ไม่สามารถทำการเพาะปลูกได้เลย จนถึงขนาดที่นักภูมิศาสตร์บางคนกล่าวว่า ในโลกนี้ไม่มีบริเวณใดที่มีสภาพเลวร้ายทางด้านภูมิศาสตร์ยิ่งไปกว่าบริเวณรอบเมืองมัคกะฮ์

เมืองมะดีนะฮ์ อัล-มุนาวะเราะฮ์

เป็นเมืองที่อยู่ทางเหนือของมัคกะฮ์ ในบริเวณแถบนี้สามารถทำเกษตรกรรมได้ดี

ก่อนการมาของอิสลาม เมืองนี้มีชื่อเรียกว่า “ยัษริบ” หลังจากที่ท่านศาสดา(ศ)ได้อพยพมาอยู่ที่นี่จึงเปลี่ยนชื่อเป็น “มะดีนะตุลรอซูล” (เมืองแห่งท่านศาสดา) ต่อมาได้เรียกติดปากกันว่า “มะดีนะฮ์” ตามที่เราได้อ่านหนังสือประวัติศาสตร์ระบุว่า กลุ่มคนแรกที่เข้ามาตั้งหลักแหล่ง

นบีอิบรอฮีม(อ) ได้สร้างอัล-กะอูบะฮ์ ตามพระบัญชาของอัลลอฮ์(ช.บ.) ตามสายรายงานที่ถูกต้องกล่าวว่าท่าน(อ)เป็นผู้ซ่อมแซม อัล-กะอูบะฮ์ ซึ่งถือว่าเป็นเสมือนสิ่งเตือนใจให้รำลึกถึงท่านนบีนูฮ์(อ)

อยู่ที่นี้คือ “เผ่าอะมาลิกะฮ์” หลังจากนั้นก็มีชาวยิวเข้ามาอาศัย ชนเผ่าเอาส์ และคือชรอจญ์

(2) อาหารก่อนการมาของอิสลาม

เราอาจทำความรู้จักสภาพของชาวอาหรับก่อนการมาของอิสลามได้จากหลักฐานดังต่อไปนี้ :

- 1) คัมภีร์เตารอต(ที่ปรากฏมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขจากต้นฉบับเดิม)
- 2) ข้อเขียนของชาวกรีก และโรมในคริสต์ศตวรรษกลาง
- 3) ประวัติศาสตร์อิสลามที่เขียนโดยนักปราชญ์ อิสลาม
- 4) โบราณสถานหรือโบราณวัตถุที่นักโบราณคดีได้ขุดค้นพบมา

ทั้ง ๆ ที่มีหลักฐานดังกล่าวแล้ว ประเด็นสำคัญ ๆ ที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของชาวอาหรับที่ถูกต้องก็ยังไม่เป็นที่กระจ่างเท่าใดนัก ยังคงเป็นเงื่อนงำทางประวัติศาสตร์อยู่ แต่ทว่าเพื่อให้การวิเคราะห์สภาพของชาวอาหรับก่อนการมาของอิสลามได้เป็นการกล่าวนำบ้างสำหรับเรา เพราะจุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์ และตรวจสอบในเรื่องนี้คืออัตชีวประวัติของท่านศาสดาแห่งอิสลาม (ศ) จากจุดนี้เองที่เราจะทำการสาธยายประเด็นเฉพาะของสภาพชาวอาหรับก่อนการมาของอิสลามอย่างคร่าว ๆ เท่านั้น

ดังเป็นที่รู้กันว่า คาบสมุทรอาหรับเคยเป็นที่ตั้งถิ่นฐานของชนเผ่าจำนวนมากมีใช้น้อย ซึ่งบางเผ่าก็ได้หายไปจากหน้าประวัติศาสตร์เพราะมีเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้น แต่ก็มีอยู่ 3 ชนเผ่าที่ปรากฏอยู่ในประวัติศาสตร์ของแผ่นดินนี้ซึ่งมีร่องรอยและอารยธรรมปรากฏอยู่มากกว่าชนเผ่าอื่น

-1- ‘บาอิดะฮ์’ ซึ่งมีความหมายว่า ‘ถูกทำลายไปแล้ว’ เพราะชนกลุ่มนี้ได้ถูกบะลาอ์(การลงทัณฑ์) ทั้งจากฟากฟ้าและแผ่นดินทำลายอย่างย่อยยับ อันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนคำสั่งของพระเจ้าเป็นเจ้าครั้งแล้วครั้งเล่า

-2- ‘เกาะฮุฏอนิยาน’ ลูกหลานของยะอูริบ บินเกาะฮุฏอน ซึ่งมีถิ่นฐานอยู่แถบเยเมนและทางตอนใต้ของคาบสมุทรอาหรับ พวกเขาได้ชื่อว่าเป็นอาหรับแท้ดั้งเดิม ชาวเยเมนทุกวันนี้ และชน

เผ่าเอาซกับเผ่าคือชรอญ์ ซึ่งเป็นชน 2 กลุ่มใหญ่ ในเมืองมะดีนะฮ์ก่อนการมาของอิสลาม ก็สืบเชื้อสายมาจากเกาะฮุฎอน ชนเผ่าเกาะฮุฎอนมีรัฐบาลของตัวเองและได้สร้างความเจริญทางวัตถุ และอารยธรรมไว้มีใช้น้อย ทุกวันนี้แผ่นดินลาจาริกของพวกเขากำลังได้รับการถ่ายทอดตามหลักวิชาการอันทำความกระจ่างให้กับประวัติศาสตร์ของชาวเกาะฮุฎอนได้ระดับหนึ่ง เมื่อพูดถึงอารยธรรมของชาวอาหรับก่อนการมาของอิสลามก็มักจะเกี่ยวข้องกับชนเผ่านี้

- 3 - 'อัดนานิยาน' ลูกหลานของท่านนบีอิซมาอีล บินนบีอิบรอฮีม(อ) ซึ่งรากเง่าของชนกลุ่มนี้เราจะได้อธิบายอย่างละเอียดอีกครั้งหนึ่งในลำดับต่อไป สรุปก็คือท่านนบีอิบรอฮีม(อ) ได้รับพระบัญชาให้นำท่านนบีอิซมาอีล(อ) และมารดาของท่านคือท่านหญิงสะญ์มาไว้ที่แผ่นดินมักกะฮ์ ท่านนบีอิบรอฮีม(อ.) ได้บัญชาให้คนทั้งสองออกเดินทางจาก ปาเลสไตน์มุ่งหน้าสู่แผ่นดินมักกะฮ์ ซึ่งปราศจากน้ำและพืชพรรณ ความเมตตาอันไม่สิ้นสุดขององค์พระผู้อภิบาลได้แผ่ไพศาลเหนือบุคคลทั้งสองทำให้เกิดตาน้ำ(ซึมซึม) ท่านนบีอิซมาอีล(อ) มีความสัมพันธ์และไปมาหาสู่กับชนเผ่า'ญัรฮัม'ซึ่งทางกระโจมอาศัยอยู่ใกล้กับมักกะฮ์ ลูกหลานของชนเผ่านี้ก็มีเชื้อสายของท่าน(อ)อยู่หนึ่งในจำนวนนั้นก็คือ'อัดนาน'

ลูกหลานของ'อัดนาน' แบ่งออกเป็นก๊กเป็นเหล่า ซึ่งมีชนเผ่าที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปคือเผ่ากูเรซ ต้นตระกูลบনীฮาซิม(ตระกูลของท่านศาสดามุฮัมมัด(ศ))

อุปนิสัยทั่วไปของชาวอาหรับ

หมายความว่าอุปนิสัยใจคอและมารยาททางสังคมที่ปรากฏอยู่อย่างแพร่หลายในหมู่ชนอาหรับก่อนการมาของอิสลาม ซึ่งบางอย่างก็ถือว่าเป็นวัฒนธรรมของชาวอาหรับทั้งหมด อาจกล่าวโดยรวมได้ว่า คุณลักษณะโดยทั่วไป และเป็นที่ยอมรับของชาวอาหรับมีดังนี้ :

อาหรับสมัยญาฮิลียะฮ์มักจะเป็นคนโอบอ้อมอารี ต้อนรับแขกผู้มาเยือนเป็นอย่างดี เฉพาะยิ่งชนเผ่าอัดนาน มีน้อยคนนักที่มีพฤติกรรมชอบหักหลังและบิดพลิ้วสัญญาต่อผู้อื่น พวกเขาชอบ

**หากประตูแห่ง
ความเมตตาจาก
เบื้องบนไม่ได้
ถูกเปิดสำหรับ
พวกเขา แล้ว
แน่นอนเหลือ
เกินความเป็น
มนุษย์ของพวกเขา
เขาก็แทบจะหา
ไม่ได้**

รับกันโดยปริยายว่า การไม่เคารพสัญญาที่ทำได้ต่อกันถือเป็นบาปที่ให้อภัยไม่ได้ พวกเขาจะเสียสละทุกอย่างในวิถีแห่งความเชื่อของตน พุดจาจะฉาน มีความจำโคลงกลอนเป็นเลิศ ถือเป็นปรมาจารย์ทางด้านการใช้โวหาร สำนวนและการใช้บทโคลงกลอน ความกล้าหาญของพวกเขาได้รับการกล่าวขานถึงอยู่เสมอ ชำนาญในการขี่ม้าและยิงธนู การหลบหนีจากข้าศึก เป็นความอภัยและน่าอับอายยิ่ง ตามทัศนะของพวกเขา

ในทางตรงกันข้าม ก็มีลักษณะนิสัยที่เสื่อมเสียอยู่หลายประการอันทำให้เอกลักษณ์ที่น่ายกย่องดังกล่าวมลายสิ้น หากประตูแห่งความเมตตาจากเบื้องบนไม่ได้ถูกเปิดสำหรับพวกเขาแล้ว แน่แน่นอนเหลือเกิน ความเป็นมนุษย์ของพวกเขาแทบจะหาไม่ได้ กล่าวคือ หากในช่วงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 6 ไม่มีรัศมีแห่งทางนำของอิสลามฉายแสงเหนือดวงใจของพวกเขาละก็ พวกท่านทุกวันนี้ก็จะไม่มีโอกาสได้เห็นร่องรอยอันทรงคุณค่าของชาวอาหรับชนเผ่า'อัดนาน'อีกเลย และพวกเขาก็จะเป็นดังเช่นชนเผ่า'บาอิดะฮ์'ยุคแรก

อีกด้านหนึ่ง การไม่มีผู้นำและวัฒนธรรมที่ถูกต้องประกอบกับการแพร่ขยายของความชั่วช้าทำให้ชีวิตของชาวอาหรับไม่ได้แตกต่างจากการดำเนินชีวิตของสัตว์โลกเลย โดยที่เบื้องหน้าประวัติศาสตร์ได้เล่าเรื่องราวการต่อสู้ฆ่าฟันกันเองเป็นระยะเวลานานถึง 50 ปี 100 ปีของพวกเขา ด้วยสาเหตุที่ไม่น่าเชื่อให้พวกเราได้รับรู้

การไม่มีระเบียบ กฎเกณฑ์ การไม่มีการปกครองที่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ และการดำรงอยู่ของกลุ่มชนที่กระหายเลือดบ้าสงครามทำให้ชาวอาหรับตกอยู่ในสภาพระหกระเหเร่ร่อนทุก ๆ ปีก็จะมีการเดินทางไกลแสวงหาน้ำและพืชพันธุ์ธัญญาหารไปตามท้องทะเลทรายพร้อมกับสัมภาระและฝูงสัตว์ ถ้าพบน้ำและพืชสีเขียวที่ไหนก็จะปักหลังทางกระโจมอยู่ที่นั่น ถ้าเจอสถานที่ใหม่ที่ดีกว่า ก็จะเร่ร่อนไปยังที่นั่น

สภาพแห่งการเร่ร่อนดังกล่าว มีสาเหตุมาจากสภาวะ 2 ประการ กล่าวคือ สภาพทางภูมิศาสตร์ที่เลวร้าย ทั้งเรื่องน้ำ อากาศ และที่อยู่อาศัย และการรบราฆ่าฟันกันเอง ☪

